

Міністерство освіти і науки України
Таврійський національний університет
імені В.І. Вернадського

Є. В. Пузирьов

Методичні рекомендації до семінарських і практичних занять та організації
самостійної роботи здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання
з вивчення дисципліни «Педагогіка»

Київ
2024

Методичні рекомендації до семінарських і практичних занять та організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання з вивчення дисципліни «Педагогіка» / Уклад. : Є. В. Пузирьов. К. : ТНУ 2024. 34с.

Рекомендовано до друку РЯО Таврійського національного університету №5 від 13.02.2024р

Рецензенти:

Копилова С.В. – доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки, Таврійського національного університету ім. В.І.Вернадського

Мітіна С.В. – доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки, Таврійського національного університету ім. В.І.Вернадського.

У методичних рекомендаціях викладено основні вимоги до вивчення дисципліни «Педагогіка» для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання. Визначено структуру та зміст навчальної дисципліни «Педагогіка», особливості організації навчального процесу. Подано рекомендації щодо підготовки та проведення семінарських та практичних занять. Надаються поради щодо самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань, послідовність і особливості вивчення окремих модулів дисципліни. В методичних рекомендаціях визначено питання для самоконтролю знань студентів з дисципліни, система поточного та підсумкового контролю. Рекомендації містять критерії оцінювання знань студентів. Методичні рекомендації розраховані на здобувачів закладів вищої освіти.

© Пузирьов Є.В. 2024 рік
© ТНУ 2024 рік

З М І С Т

1. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
3. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТОВ	9
4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ	24
5. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	29
6. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	30
7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	32
8. КОНТАКТИ З ВИКЛАДАЧЕМ	34

1. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **120** годин/**4**кредити ECTS.

Форма навчання	Кредитні модулі	Всього		Розподіл навчального часу за видами занять			Семестрова атестація
		кредитів	годин	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	СРС	
Денна	3	4	120	18	16	86	екзамен
Заочна	3	4	120	4	6	110	екзамен

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кредитний модуль 1. Загальні засади педагогіки

Тема 1.1. Предмет и завдання педагогіки.

Педагогіка як наука про навчання, освіту, виховання й розвиток підростаючих поколінь. Виникнення педагогіки як науки. Об'єкт, предмет і основні завдання педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками та її структура. Суть нової методології педагогіки. Основні категорії педагогіки: освіта, навчання, виховання, розвиток. Педагогічні цінності. Суть педагогічної діяльності, основні види, специфіка.

Методи педагогічних досліджень.

Л і т е р а т у р а

Основна: 5, 6,8,9,12,14.

Додаткова: 5,6,7,11.

Завдання до самостійної роботи:

1. Робота з навчальною літературою.
2. Опрацювання конспекту лекції № 1.

Тема1. 2. Основні етапи розвитку педагогіки.

Сучасна педагогіка у пошуках нової моделі освіти. Етапи розвитку педагогіки і освіти. Характеристика основних освітніх парадигм : авторитарної, технологічної, гуманістичної. Педагогічний процес, його функції. Закономірності та протиріччя педагогічного процесу. Залежність педагогічного процесу від характеру суспільних відносин, можливостей економіки, розвитку

педагогічної теорії та практики. Специфічні педагогічні закономірності та протиріччя.

Реформування системи освіти України, об'єктивні передумови та основні напрями реформування. Цілі та ідеї Болонського процесу.

Л і т е р а т у р а

Основна: 5, 6, 8, 9, 12, 14.

Додаткова: 5, 6, 7, 11.

Завдання до самостійної роботи:

1. Робота з навчальною літературою.
2. Опрацювання конспекту лекції № 2.

Тема 1. 3. Лекція 3. Історія педагогіки: від виховання у первісному суспільстві до сучасності

Підходи світової науки до виникнення виховання як суспільного явища. Виховання у первісному суспільстві зародження теорії педагогіки у Єгипті та Давній Греції. Вплив давньогрецьких філософів (Сократ, Платон, Аристотель) на розвиток педагогічної теорії.

Педагогічна епоха середньовіччя. Система лицарського виховання. Педагогічна система Я. А. Коменського. Педагогічні погляди французьких філософів (Жан-Жак Руссо, Д. Дідро, Гельвецій).

Традиційне виховання і педагогічна думка Київської Русі. Освіта і педагогічна наука епохи українського відродження (XVI-XVIII ст.). Діяльність братських і козацьких шкіл, виховання лицаря-козака. Ідея народності та природо відповідності виховання Г.Сковороди. Утвердження педагогічної науки України на сучасному етапі духовного і національного відродження.

Л і т е р а т у р а

Основна: 5, 6, 8, 9, 12, 14.

Додаткова: 3, 4, 8, 9.

Завдання до самостійної роботи:

1. Робота з навчальною літературою.
2. Опрацювання конспекту лекції № 3.

Кредитний модуль 2. Теорія навчання

Тема 2.1. Сутність і принципи навчання.

Дидактика – теорія і практика навчання. Педагогічна характеристика процесу навчання. Теоретичне і практичне навчання людини. Основні функції навчання: навчальна, виховна, розвиваюча.

Викладання – учіння. Сучасні дидактичні концепції в освіті.

Психолого-педагогічні закономірності опанування знаннями, навичками та уміннями: асоціативно-рефлекторна та концепція поетапного формування розумових дій.

Поняття про принципи навчання. Принципи і правила навчання. Характеристика системи та змісту принципів навчання. Взаємозв'язок принципів навчання. Особливості реалізації дидактичних принципів у конкретних предметних методиках

. Лі т е р а т у р а

Основна: 2,3, 5, 6,7,8,9,12,14.

Додаткова: 1,6,7,11.

Завдання до самостійної роботи:

1. Робота з навчальною літературою.
2. Опрацювання конспекту лекції № 4.

Тема 2.2. Методична система навчання.

Сутність і зміст методичної системи навчання. Поняття про методи навчання та їх систему. Класифікація методів навчання. Характеристика методів організації та самоорганізації навчально – пізнавальної діяльності. Педагогічні умови ефективності теоретичних і практичних методів навчання. Особливості використання методу демонстрації (показу).

Специфіка самостійної роботи.

Сутність і методи проблемного навчання. Навчальна та проблемна ситуація. Розвиток творчого мислення та пізнавальних інтересів учня.

Методи стимулювання і мотивації учня. Творчий підхід до використання методів навчальної роботи.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2,3, 5, 6,8,9,12,14.

Додаткова: 1,6,7,11.

Завдання до самостійної роботи:

1. Робота з навчальною літературою.
2. Опрацювання конспекту лекції № 5.

Тема 2.3. Педагогічні вимоги до перевірки та оцінювання знань, навичок та вмінь учня.

Цілі та завдання контролю якості навчання. Основні чинники, що впливають на якість навчання. Функції перевірки та оцінювання. Методи контролю та самоконтролю у навчанні. Види і методи перевірки знань, навичок

та вмінь. Критерії оцінювання. Вимоги до оцінювання успішності навчання учня. Переваги Болонської системи оцінювання. Критичний аналіз навчальної роботи вчителя та учнів.

Л і т е р а т у р а

Основна: 5, 6,7,8,9,12,14.

Додаткова: 1,6,7,11.

Завдання до самостійної роботи:

1. Робота з навчальною літературою.
2. Опрацювання конспекту лекції № 6.

Кредитний модуль 3. Теорія виховання

Тема 3.1. Процес виховання: суть, зміст, принципи.

Методологічні засади процесу виховання людини. Процес виховання: широке та вузьке значення. Процес виховання як система. Педагогічна характеристика процесу виховання учня, його структура та функції. Закономірності процесу виховання. Поняття про зміст виховання, його особливості в сучасній школі. Основні напрями виховання учня та можливості їх реалізації у виховному процесі. Умови та шляхи забезпечення єдності складових частин виховного процесу.

Основні принципи виховання та їх характеристика. Система принципів виховання, педагогічні умови та шляхи їх реалізації. Самовиховання як спонукальна сила розвитку особистості. Напрями і засади самовиховання. Самооцінка і самоконтроль. Управління самовихованням особистості.

Л і т е р а т у р а

Основна: 3,5,6,8,11,13,15.

Додаткова: 1,2,7,10,13,14.

Завдання до самостійної роботи:

1. Робота з навчальною літературою.
2. Опрацювання конспекту лекції № 7.

Тема 3.2. Система методів виховання людини.

Поняття про методи виховання. Загальна характеристика методів виховання. Класифікація методів виховання людини. Методи усвідомлення цінностей суспільства.

Методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки. Методи стимулювання діяльності та поведінки учня. Методи педагогічної підтримки. Педагогічні умови ефективності використання методів виховання.

Вибір методів виховання та взаємозв'язок між методами виховання.
Особливості методів діагностики вихованості.

Л і т е р а т у р а

Основна: 3,5,6,8,11,13,15.

Додаткова: 1,2,7,10,13,14.

Завдання до самостійної роботи:

1. Робота з навчальною літературою.
2. Опрацювання конспекту лекції № 8.

Тема 3.3. Педагогічна культура та її складові.

Специфіка педагогічної діяльності. Вимоги до діяльності вчителя. Сутність педагогічної культури. Зміст та основні компоненти педагогічної культури. Педагогічна спрямованість, професійна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка.

Структура педагогічної майстерності вчителя. Характеристика психолого-педагогічних знань, навичок, вмінь та якостей. Поняття про педагогічний такт та педагогічну ерудицію.

Розуміння педагогом особистості учня. Майстерність педагогічного спілкування. Шляхи формування педагогічної культури.

Л і т е р а т у р а

Основна: 1, 5, 6,8,9,12,14.

Додаткова: 1,6,7,12.

Завдання до самостійної роботи:

1. Робота з навчальною літературою.
2. Опрацювання конспекту лекції № 9.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТОВ

Підготовка до семінарських та практичних занять

Самостійна робота студентів здійснюється у різних формах і передбачає:

- роботу з підручниками, навчальними посібниками, словниками;
- вивчення окремих тем, що передбачені для самостійного вивчення робочою програмою;
- виконання індивідуальних завдань з подальшим обговоренням результатів самостійної роботи на семінарських та практичних заняттях;
- підготовку до презентації, дискусії, виступу на практичному занятті за певною темою;
- систематизацію вивченого матеріалу з дисципліни перед підсумковим випробуванням (екзаменом).

Методами контролю самостійної роботи студентів є:

- усне опитування на семінарських та практичних заняттях;
- виконання індивідуальних, творчих та ситуаційних завдань;
- презентація матеріалу за заданою темою.

Основними завданнями семінарських та практичних занять є розвиток у студентів вміння працювати з педагогічною літературою, підготовлювати виступи, формулювати та відстоювати свою позицію, приймати активну участь у дискусії.

Семінар 1. Тема. Предмет і завдання з педагогіки.

1. Педагогіка як наука про навчання, освіту, виховання й розвиток особистості.
2. Предмет та об'єкт педагогіки.
3. Основні завдання сучасної педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками.
4. Характеристика основних категорій педагогіки.

План роботи

1. Розглянути питання семінару.
2. Надати викладачу визначення основних категорій педагогіки.

Література:

1. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посіб. / Н. П. Волкова. К.: Альма-матер, 2009. 616 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. К.: "Освіта України", "КНТ", 2008. С.6-25.

3. Мойсеюк Н. Е. Педагогіка: навч. посіб. / Н. Е. Мойсеюк. К.: Саммит-Книга, 2007. 656 с.
4. Курлянд З.Н. Педагогіка: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк, Т.Ю.Осипова та ін. Харків: Бурун Книга, 2009. С.5-11.
5. Мазоха Д.С. Педагогіка: навчальний посібник / Д.С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. К.: Центр навчальної літератури, 2005. С.19-22.
6. Полякова Г.А. Педагогіка: навчальний посібник / Г.А.Полякова, Т.А.Борова. Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2011. С.10-20.
7. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. / М. М. Фіцула. К.: Альма-матер, 2009. 560 с.

Семінар 2. Тема. *Основні етапи розвитку педагогіки та педагогічний процес.*

1. Сучасна педагогіка у пошуках нової моделі освіти.
2. Основні етапи розвитку сучасної педагогіки.
3. Характеристика основних освітніх парадигм : авторитарної, технологічної, гуманістичної.
4. Закономірності та протиріччя педагогічного процесу.

План роботи

1. Розглянути питання семінару.
2. Вивчення проміжних матеріалів .

Характеристика сучасних освітніх парадигм у контексті культурно-історичного досвіду та народної мудрості (етнопедагогіки)

- 1) Ознайомтесь з характеристиками основних освітніх парадигм (табл. 1).
- 2) Наведіть якомога більше пов'язаних із навчанням та вихованням прикладів народної мудрості, крилатих фраз, афоризмів, думок відомих людей, зіставте їх із сучасними освітніми парадигмами, знайдіть відповідності. Зробіть висновок про домінуючу парадигму в сучасній освіті України, доведіть вашу думку щодо найкращої парадигми.

Парадигма – з грецьк. *paradigma*– зразок, еталон – пануюча теорія, що покладена в основу вирішення теоретичних і практичних проблем. Сьогодні в розвитку світової освіти переважають три основні парадигми: авторитарна, технологічна і гуманістична.

Характеристики основних освітніх парадигм

Параметри освітньої діяльності	Основні освітні парадигми		
	авторитарна	технологічна	гуманістична
1	2	3	4
1. Основне призначення людини (сенс людського буття)	пізнання навколишнього середовища	цілеспрямована зміна навколишнього середовища	пізнання і вдосконалення самого себе і навколишнього середовища в їх взаємозв'язку
2. Завдання освіти	наділення учня широким колом інформації про світ та його закони	формування певного кола вмінь і навичок творчого перетворення світу	формування вільної особистості, що здатна самостійно міркувати и приймати рішення, визначати свій життєвий шлях, вдосконалювати себе і своє оточення
3. Пріоритетні методи	природничо-наукові	методи практичної діяльності	методи самопізнання, саморозвитку, самовдосконалення
4. Можливість духовного формування особистості	тільки окремо, через гуманітарну освіту	можливе і бажане в процесі діяльності (гуманітаризація освіти)	необхідне і пріоритетне (гуманізація освіти)
5. Навчання – це:	складний процес, який потребує самовідданості, значних зусиль, що окупається набутими знаннями	складний процес, який потребує самовідданості, значних зусиль, що окупається подальшою практичною діяльністю	природний процес розвитку особистості, радісний, цікавий і захоплюючий
6. Цінність у прийнятті рішення має	лише кінцевий результат		процес прийняття рішень
7. Розв'язання проблеми має	лише одне правильне рішення	безліч припустимих рішень	ті, рішення, що мають суб'єктивно значущий смисл
8. Помилка – це	провина, що вимагає суворого покарання	можливі, але не бажані	критерій істини, необхідна складова процесу навчання
9. Критерії оцінки якості прийняття рішення	тільки один – правильно/неправильно	безліч критеріїв корисності, ефективності, нешкідливості	основний критерій – реалізація вищих духовних цінностей
10. Роль етико-моральних принципів у прийнятті рі-	в них немає потреби	необхідні, бажані	є основоположними, пріоритетними

шення			
11. Педагог – це	Вчитель з великої літери, джерело знань, в спілкуванні з учнями переважає монолог	тренер, наставник, в спілкуванні з учнями переважає показ, демонстрація	організатор, фасилітатор, координатор, в спілкуванні з учнями переважає діалог
12. Тривалість навчання	жорсткі часові рамки навчання (в молоді роки)	періодичне навчання (перекваліфікація, підвищення кваліфікації)	постійне самонавчання і самовдосконалення
13. Форми і методи навчання	пояснювально-ілюстративні, репродуктивні методи, індивідуально-групове навчання	практичні, пошукові, дослідницькі методи, індивідуально-групове навчання	проблемні, пошукові, творчі методи, групове навчання
14. Умови навчання	класичні навчальні заклади й організаційні умови (аудиторії, класи)	майстерні, виробництво	атмосфера комфорту і психологічної безпеки

3) *Індивідуально*: на основі виконаних теоретичних завдань підготуйте та напишіть викладачу своє бачення перспективного напрямку розвитку освіти в Україні. Обсяг – 1 сторінка.

Література:

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневецький. К.: Знання, 2008. С.12-25.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. К.: Академвидав, 2007. С.11-19.
3. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. С.6-25.
4. 5. Курлянд З.Н. Педагогіка: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк, Т.Ю.Осіпова та ін. Харків: Бурун Книга, 2009. С.5-11.
5. Полякова Г.А. Педагогіка: навчальний посібник / Г.А.Полякова, Т.А.Борова. Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2011. С.10-20.
6. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. С.11-31.
7. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. К.: Академвидав, 2006. С.9-20.

Семінар 3. Тема. *Історія педагогіки: від виховання у первісному суспільстві до сучасності.*

1. Виховання і навчання в умовах первісного суспільства та рабовласницького устрою.
2. Розвиток педагогічної теорії і практики в період феодалізму.
3. Педагогічна система Я.А. Каменського.

4. Особливості розвитку педагогіки в Україні.

План роботи

1. Розглянути питання семінару.
2. Охарактеризувати розвиток педагогіки в різні історичні періоди.
3. Виконання тестових завдань з історії педагогіки (бланк відповідей надіслати викладачу в Гугл клас).

Тестові завдання:

1. В який історичний період виникає виховання як соціальне явище?
а) на етапі патріархату; б) у дородовий період; в) на етапі раннього матриархату.
2. Визначальним законом людського співжиття й керівництвом до реалізації виховання у родовій общині був:
а) закон золотого правила моралі; б) закон табу; в) біологічний закон.
3. Основними шляхами виховання підростаючої зміни у первісно-родовому суспільстві були:
а) показ, спостереження, змагання; б) навіювання, спостереження, приклад однолітків; в) показ, спостереження, посильна участь у праці.
4. У якій зі шкіл давньої цивілізації зміст навчання включав: уміння читання, рахування, письма; знання арифметики, геометрії, астрономії, магії, астрології, народної медицини?
а) школи Давнього Китаю; б) школи жерців Давнього Єгипту; в) школи Ассирії.
5. Мову, яка передбачає коротку, чітку і точну відповідь, називають:
а) афінською; б) спартанською; в) лаконічною.
6. Життя жінки в Афінах було замкнуте і зосереджене в жіночій половині будинку, яка називалась:
а) палестрою; б) гінекеєю; в) кухнею.
7. Військова група в Давній Греції, в яку вступали юнаки 18-20 років і несли службу у військових гарнізонах, називалися:
а) ефебією; б) палестрою; в) батальйоном; г) криптією.
8. Діти з 15-18 років у Давній Греції навчалися у школах:
а) граматистів; б) ораторів; в) кіфаристів; г) гімнасіях.
9. Кого хотіли виховати зі спартанської жінки:
а) домашню господарку; б) жінку-амазонку; в) високоосвічену особистість.
10. Граматичні школи і школи ораторів у Стародавньому Римі називали:

а) державними; б) елементарними; в) граматичними.

11. Який аспект умінь був не обов'язковим у лицарському вихованні в епоху Середньовіччя:

а) грати у шахи; б) володіти зброєю; в) полювати; г) уміння складати вірші і співати; д) читати і писати.

12. У якій середньовічній школі зміст оволодіння загальною освітою був найповнішим:

а) приходській; б) гільдійській; в) цеховій; г) соборній; д) монастирській.

13. Середньовічний учень з роду феодалів офіційно називався:

а) студент; б) паж; в) джура; г) козачок.

14. Основою пізнання і навчання Коменського є:

а) розум; б) чуттєвий досвід; в) паця; г) практична діяльність.

15. Форма навчання Коменського, яка є неперевершеною до сьогодні:

а) праця; б) урок; в) екскурсія; г) гра.

16. Поняття «золоте правило дидактики» Коменського – це принцип:

а) систематичності; б) послідовності; в) наочності; г) доступності.

17. Усі людські істоти (за Коменським) найкраще піддаються вправлянню:

а) юності; б) отрочтві; в) зрілості; г) ніжному віці.

18. Школа без дисципліни за Коменським однаково, що:

а) робота без радощів; б) млин без води; в) корабель без паруса; г) дитина без матері.

19. Коменський порівняв учителя з:

а) місяцем; б) водою; в) вогнем; г) сонцем.

20. Основним засобом виховання Ж.-Ж.Руссо є:

а) навчання; б) праця; в) природа; г) вправи.

21. Взаємодією між віковою періодизацією і системою шкільництва вперше обґрунтував:

а) М.Ф.Квінтіліан; б) Ж.-Ж.Руссо; в) Д.Дідро; г) Я.Коменський.

22. Братська школа, яка була першою створена в Україні:

а) Острозька; б) Київська; в) Львівська.

23. В яких школах України вперше впроваджена класно-урочна система навчання:
а) полкових; б) січових; в) братських.
24. В яких школах називали най здібнішого учня аудитором?
а) у Києво-Могилянській колегії; б) у школі лірників та кобзарів; в) у полкових.
25. Першим ректором Острозької школи був:
а) К.Острозький; б) Г.Смотрицький; в) І.Федоров.
26. Петро Могила у Києво-Могилянській академії обіймав посаду:
а) ректора; б) префекта; в) проректора.
27. Києво-Могилянська академія мала таку систему організації:
а) поділялася на факультети; б) мала поділ на молодших і старших студентів; в) мала вісім класів.
28. Середніх класів у Києво-Могилянській академії налічувалось:
а) клас поетики, клас граматики; б) клас поетики, клас риторики; в) клас поетики, клас риторики, клас філософії.
29. Виборними у Києво-Могилянській академії були:
а) ректор, префект, учителі; б) ректор; в) ректор, суперінтендант, учителі.
30. В якому з колегіумів України Сковорода читав курс «Основи християнської моралі»?
а) Переяславському; б) Чернігівському; в) Харківському.
31. Якою найпоширенішою формою користувався Г.Сковорода у викладі власних педагогічних поглядів:
а) оповіданням; б) притчею; в) казкою.
32. Який з виховних принципів є центральним (стрижневим) у Г.Сковороди?
а) науковості; б) системності; в) народності.
33. В яких творах Г.Сковорода поставив завдання виховання особистості:
а) «Благородний Єродій»; б) «Сад божественних пісень»; в) «Убогий жайворонок».
34. Який вид викладацької діяльності був найпоширенішим у Г.Сковороди?
а) індивідуальна робота з учнями; б) уроки серед природи; в) просвітницькі уроки серед простого люду.

БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ

студент _____
(прізвище, ініціали, група)

Дата " _____ " _____ 20__ р.

Номер завдання	ВІДПОВІДІ				
	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					

Загальна сума балів за тестове завдання _____

Роботу виконав студент _____

Література:

1. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посіб. / Н. П. Волкова. К.: Альма-матер, 2009. 616 с.
2. Каменский Я. А. Избранные педагогические произведения / Я.А.Каменский. М.: Педагогика, 2012. 610 с.
3. Левківський М. В. Історія педагогіки / М. В. Левківський. К.: Центр учбової літератури, 2008. 190 с.
4. Педагогіка: навч. посіб. / [укладачі: А. Н. Некрошевіч, Є. В. Пузирьов]. К.: ІВЦ «Політехніка», 1999. 220 с.
5. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. / М. М. Фіцула. К.: Альма-матер, 2009. 560 с.

Семінар 4.Тема. *Методична система навчання в школі.*

1. Поняття про методи навчання та їх систему.
2. Класифікація методів навчання в педагогіці.
3. Педагогічні умови ефективності методів навчання.

План роботи

1. Підготувати план проведення семінарського заняття зі студентами.
2. Бути готовим самостійно провести семінарське заняття з усіх питань
3. Після проведення семінарського заняття здати конспект для перевірки викладачем.

Література:

1. Варій М. Й. Основи психології і педагогіки: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / М. Й. Варій, В. Л. Ортинський –[2-ге вид.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. С.264-275.
2. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. С.166-190.
3. 4. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / А.С.Філіпенко. К.: Академвидав, 2005. С.85-94.
4. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. К.: Академвидав, 2006. С.24-39.
5. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Г.С. Цехмістрова. К.: Видавничий Дім “Слово”, 2006. С.77-100.

Семінар 5.Тема. *Педагогічна характеристика виховання*

1. Суть процесу виховання, його структура та функції.
2. Зміст та основні напрями виховання учнів.
- 3.Характеристика принципів та методів виховання

План роботи

1. Розглянути питання семінару.
2. Охарактеризувати основні напрями змісту виховання.
3. Надати характеристику принципів і методів виховання.

Література:

1. Варій М. Й. Основи психології і педагогіки: навч. пос. [для студ. вищ. навч.закл.] / М. Й. Варій, В. Л. Ортинський –[2-ге вид.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. С.339-346.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. К.: Академвидав, 2007. С.43-46.
3. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. С.50-53.
4. Мазоха Д.С. Педагогіка: навчальний посібник / Д.С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. К.: Центр навчальної літератури, 2005. С.31-35.
5. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. К., 2007. С.74-92.
6. Пузирьов Є.В. Методи виховного впливу на особистість у кризовому стані. *Теоретичні та практичні аспекти соціально-психологічного супроводу особистості в умовах кризи* : монографія / О. В. Дробот, І. М. Біла, О. В. Костюченко та ін. ; за наук. ред. проф. О. В. Дробот. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024.С. 275-297.
7. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. К.: Академвидав, 2006. С.50-51.

Семінар 6.Тема. Педагогічна культура та її складові.

1. Основні ознаки педагогічної діяльності.
2. Зміст та основні компоненти педагогічної культури.
3. Структура педагогічної майстерності вчителя та характеристика психолого-педагогічних знань, навичок, вмінь та якостей.
4. Майстерність педагогічного спілкування.
5. Шляхи формування педагогічної культури.

План роботи

1. Розглянути питання семінару.

Література:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ:Центр навчальної літератури, 2006. С.211-217
2. Волкова Н.П. Педагогіка/ Н.П.Волкова. – К.: Альма-матер, 2009. 616 с.
3. Мойсеюк Н.Е. Педагогіка: навч.посіб. / Н.Е.Мойсеюк. К.: Саммит-Книга, 2007. 656 с.
4. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. С.77-86.

Практичне заняття 1.Тема. Загальні принципи дидактики.

План роботи:

Дидактична гра «Встановлення відповідності між принципами навчання та правилами їх реалізації в навчальному процесі» .

Оберіть з наведеного нижче переліку по 10 правил, які найбільше сприяють реалізації **кожного** принципу навчання. **Зробіть висновки про те, наскільки ці правила реалізуються на практиці.**

Виконане завдання надіслати викладачу в Гугл клас.

Принципи навчання та їх характеристика:

1.*Принцип свідомості й активності* – дійсну сутність людини складають глибоко і самостійно осмислені знання, що набуваються шляхом інтенсивного напруження власної розумової діяльності.

2.*Принцип наочності* – навчання здійснюється успішніше, коли ґрунтується на безпосередньому спостереженні та вивченні цих предметів, явищ і подій, оскільки у більшості людей органи зору мають найбільшу чутливість до сприйняття інформації.

3.*Принцип систематичності і послідовності* – людина тільки тоді володіє дійсним знанням, коли в її мозку відображується чітка картина зовнішнього світу, що являє собою систему взаємопов'язаних понять.

4.*Принцип міцності* – оволодіння змістом навчання досягається не тільки при його всебічному осмисленні, але й тривалим зберіганням у пам'яті найважливіших його компонентів.

5.*Принцип науковості* – учням потрібно надавати для засвоєння тільки дійсні, перевірені наукою і практикою знання.

6.*Принцип досяжності* – досяжним для людини є лише те, що відповідає її обсягу знань, вмінь, способів мислення.

7.*Принцип зв'язку теорії з практикою.* Практика – критерій істини, джерело пізнавальної діяльності і галузь застосування результатів навчання, тому ефективність і якість навчання перевіряється, підтверджується і спрямовується практикою.

Правила реалізації принципів навчання:

1. У зв'язку з пануванням у сьогоdnішньому світі вербальної інформації, прагніть до розвитку в учнів абстрактного мислення, знайомте їх із сучасними науковими поглядами і теоріями.

2. У кінці уроку, теми обов'язково узагальніть свої думки, сформулюйте підсумки, висновки, періодично проводьте узагальнювальні заняття.

3. У методах викладання відображайте методи наукового пізнання, розвивайте мислення учнів, застосовуйте творчу, пошукову роботу в навчанні.

4. У навчанні потрібно рухатись від легкого до важкого, від відомого до невідомого, від простого до складного.

5. Використовуйте в навчанні схеми і плани. Розподіляйте зміст навчального матеріалу на логічно завершені частини, послідовно їх реалізуйте, привчайте до цього учнів.

6. Враховуйте в навчанні той факт, що запам'ятовування ряду предметів, поданих у зображенні (на малюнках і моделях) відбувається краще, легше і скоріше, ніж того ж ряду, але поданого у словесній формі, усній чи письмовій.

7. Використовуйте наочність не тільки як ілюстрацію, але і як самостійне джерело знань.

8. Використовуйте силу взаємонавчання учнів. Те, що говорить товариш, частіше краще і легше сприймається, ніж те, що говорить вчитель.

9. Використовуйте сучасні засоби (навчальне телебачення, відео-, аудіотехніку, проектори, кодоскопи та інше) лише тоді, коли досконально ними володієте.

10. Виховуйте в учнях дидактичний підхід до предметів і явищ, що вивчаються, пояснюйте неоднозначність тлумачення багатьох наукових понять, багатоваріантність вирішення задач, різноманітність підходів і думок до вивчення тих чи інших об'єктів.

11. Враховуйте індивідуальні можливості учнів і диференціюйте завдання для різних категорій учнів.

12. Все, що можливо, слід подавати для сприйняття через почуття, а саме: те, що можна побачити – для сприйняття зором, те, що можна почути – слухом, пахощі – нюхом, те, що можна скуштувати – смаком, до чого можна доторкнутись – шляхом дотику.

13. Учитель повинен бути ознайомлений з сучасними досягненнями педагогіки, психології, методики, а також тієї сфери людського досвіду, яку він викладає.

14. Доводьте практичну необхідність знань, що надаються. Знаходьте і демонструйте учням різноманітні сфери застосування змісту навчання. Постійно пов'язуйте знання з життям.

15. Допомагайте учням оволодіти найпродуктивнішими методами навчально-пізнавальної діяльності, вчіть їх навчатися.

16. Домагайтесь від учнів структурованих усних і письмових відповідей.

17. Домагайтесь всебічного аналізу проблем, вирішення задач різними способами, частіше практикуйте творчі завдання.

18. Домагайтесь розуміння учнями кожного слова, речення, не використовуйте понять, на розкриття змісту яких ви не розраховували.

19. Домагайтесь ясного розуміння учнями цілей і задач подальшої роботи. Навчайте так, щоб учень розумів, що, навіщо і як треба робити, і ніколи механічно не виконував навчальних дій, попередньо глибоко не усвідомивши їх.

20. Прагніть до ясності свого викладу і мови: чітко і однозначно формулюйте поняття, уникайте монотонності, навчайте образно, використовуючи яскраві факти, приклади з життя і літератури.

21. Досяжність не означає легкості навчання, вчитель не повинен максимально полегшувати навчання, надавши всі необхідні знання. Завдання

вчителя – направити учнів на самостійну роботу, пояснивши лише незрозумілі та складні моменти.

22. Дотримуйтеся фізичних норм розумової активності учнів, плануйте її спади і підйоми.

23. Економно ставтеся до пам'яті учнів – не вимагайте від них запам'ятовування малоцінної інформації, не допускайте перевантаження пам'яті.

24. Забезпечуйте послідовність між попереднім і подальшим навчанням: повторюйте і вдосконалюйте попереднє, показуйте учням перспективи їхнього майбутнього.

25. Заохочуйте наукову роботу учнів, знайомте їх з технікою експериментальної і дослідної роботи, алгоритмами вирішення винахідницьких завдань, опрацюванням першоджерел, довідкових і архівних матеріалів.

26. Заохочуйте спроби учнів щось змінити, вдосконалити, вигадати, спробуйте впроваджувати найцінніші ідеї учнів.

27. Застерігайте учнів від переоцінювання практики і недооцінювання теорії. Постійно підкреслюйте їх взаємозв'язок.

28. Контролюйте чинники, що відволікають учнів від об'єкта навчання, як внутрішні (розпорошеність думки, заняття сторонніми справами), так і зовнішні (запізнення, порушення дисципліни).

29. Навчайте учнів думати і діяти самостійно. Не допускайте постійного підказування, переказування і копіювання. Слід якомога частіше використовувати запитання «Чому?», щоб навчити учнів віднаходити причинно-наслідкові зв'язки.

30. Навчання потребує певного напруження. Коли воно відсутнє, учні відвикають працювати на повну силу. Тому встановіть оптимальний режим навчання, щоб не затримувати сильних і розвивати швидкість дії у середніх і слабких.

31. Намагайтеся залучати учнів до виготовлення наочних засобів. Від цього навчальні можливості наочності збільшуються.

32. Намагайтеся, щоб зміст і способи навчання дещо випереджали можливості учнів, щоб навчання було важким, але досяжним.

33. Не допускайте хибного тлумачення наукових термінів. Використовуйте незначну їх кількість в однозначному тлумаченні, пояснюючи учням їх сутність.

34. Не забувайте, що поняття й абстракції краще усвідомлюються, коли підкріплюються конкретними фактами, прикладами і уявленнями.

35. Не переходьте до вивчення нового, попередньо не сформувавши зацікавленості і позитивного ставлення до нього.

36. Не повинно бути жодного заняття, жодного завдання, яке б не мало практичного значення.

37. Не порушуйте систему ані в змісті, ані в засобах навчання. Терміново ліквідуйте порушення або змінійте саму систему.

38. Не пропускайте нагоди ознайомити учнів з біографіями видатних учених, їх внеском у розвиток науки.

39. Не слід вимагати від учнів запам'ятовування матеріалу, що має допоміжний характер. Краще привчити їх використовувати різні довідники, словники, енциклопедії і т. п.

40. Ніколи не обмежуйтеся лише наочністю. Тільки в сукупності зі словом наочність являє собою джерело чітких і правильних уявлень про предмети і явища, що вивчаються.

41. Нічому не слід навчати, спираючись лише на авторитет, всьому треба вчити за допомогою доказів, що ґрунтуються на почутті і розумі.

42. Оскільки емоційна й образна пам'ять часто глибші за словесну, підкріплюйте абстрактну інформацію образними порівняннями і стимулюйте позитивні емоції учнів під час навчання.

43. Пам'ятайте, що в ході практичної діяльності засвоюється 80–85 % знань. Тому надавайте можливість учням відрізу ж перевірити набуті знання на практиці.

44. Пам'ятайте, що забування того, що вивчалось, є найбільшим одразу ж після вивчення, тому кількість повторювань інформації має бути зворотно пропорційною часу, що минув після її вивчення.

45. Пам'ятайте, що краще дати менше матеріалу, але досягти максимального засвоєння його учнями.

46. Пам'ятайте, що наочність – сильнодіючий засіб, який потребує уважного планування, ретельного дозування. За умов частого використання наочності може увести учнів від головного, підмінити ціль яскравим засобом.

47. Пам'ятайте, що сформована система знань – найважливіший засіб запобігання їх забування. Забуті знання швидше відтворюються в системі, аніж поза нею.

48. Запобігайте закріпленню в пам'яті неправильно сприйнятої інформації або того, що учень не зрозумів. Пам'ятайте, що надовго запам'ятовується і може бути за необхідності пригадана лише добре осмислена інформація.

49. Плануйте навчання не лише на одне заняття, а й на весь період навчально-виховного процесу.

50. Покажіть, що навчальний предмет – зменшена копія науки, практичної діяльності. Постійно використовуйте міжпредметні зв'язки.

51. Постійно розкривайте діалектичний зв'язок науки і практики. Покажуйте, що наука розвивається під впливом практичних потреб, а практика вимагає наукових знань.

52. При вивченні нового і складного матеріалу спирайтеся на сильних учнів, при повторенні, закріпленні – на слабких.

53. При застосуванні наочних засобів не обмежуйтеся спостереженням явних ознак предметів і явищ, а звертайте увагу учнів на основні, суттєві властивості.

54. Вивчайте та добре розумійте рівень підготовленості і розвитку учнів, спирайтеся на їхні можливості.

55. Використовуйте всі види і форми пізнавальної діяльності, поєднуючи їх і враховуючи вікові можливості учнів.

56. За надмірного захоплення створенням загальних уявлень учнів це стає перешкодою глибокому оволодінню знаннями, розвитку абстрактного мислення учнів.

57. При повторі навчального матеріалу не намагайтеся проводити це за тією ж схемою, що і навчання. Надайте можливість учням розглянути матеріал з різних боків, під різними кутами зору.

58. Залучайте учнів до обговорення дискусійних наукових проблем, в досяжній формі пояснюючи їх сутність.

59. Привчайте учнів до послідовної, організованої і дисциплінованої навчальної діяльності, формуйте в учнів свідоме і позитивне ставлення до праці, необхідності докладання зусиль для набуття практичних вмінь і навичок.

60. Привчайте учнів перевіряти і застосовувати свої знання на практиці. Постійно використовуйте навколишній світ і як джерело знань, і як сферу їх практичного застосування.

61. Пропонуйте учням для вирішення завдання, що мають практичне значення і належать до сфери їх інтересів.

62. Розвивайте пам'ять учнів, навчайте їх використовувати різні мнемотехнічні прийоми, що полегшують запам'ятовування.

63. Розкривайте генезу наукового знання, пояснюйте хід відкриття і пізнання того чи іншого явища.

64. Розповідайте учням про нові сучасні технології, прогресивні методи праці, сучасні виробничі відносини.

65. Систематично інформуйте учнів про нові досягнення в науці, техніці, культурі, застосовуйте нову термінологію, пов'язуйте нові досягнення з системою знань, що формується.

66. Складайте з учнями структурно-логічні схеми навчального матеріалу, що полегшують процес засвоєння знань.

67. Скорочуйте кількість одиниць інформації, що запам'ятовується. Учню важко запам'ятати 10 речень, але якщо їх поділити на 3 абзаци, основна інформація запам'ятається краще. Взагалі, ретельно структурована інформація запам'ятовується краще.

68. Широко використовуйте аналогію, порівняння, зіставлення, протиставлення: надайте поштовх думці учня.

69. Ширше використовуйте в навчанні практичні ситуації, що вимагають від учнів самостійного бачення, виявлення, розуміння і пояснення розбіжності між фактами, що спостерігаються, і їхнім науковим поясненням.

70. Ширше використовуйте форми взаємоперевірки навчального матеріалу – це дозволяє позбавитись зайвого емоційного напруження, що зазвичай відчуває учень перед контролем викладачем. Це сприяє кращому повторенню навчального матеріалу.

Література:

1. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посіб. / Н. П. Волкова. К.: Альма-матер, 2009. 616 с.
2. Калошин В. Ф. Шлях до подолання негативних педагогічних стереотипів (переконань) / В. Ф. Калошин // Практична психологія та соціальна робота. 2005. № 4. С. 5-12.
3. Мойсеюк Н. Е. Педагогіка: навч. посіб. / Н. Е. Мойсеюк. К.: Саммит-Книга, 2007. 656 с.
4. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. / М. М. Фіцула. К.: Альма-матер, 2009. 560 с.

Практичне заняття 2. Тема. Реалізація принципів навчання у школі

План роботи:

1. Підготувати виступ до 10 хвилин, у якому необхідно реалізувати всі принципи навчання.
2. Бути готовим запропонувати свій варіант виступу на занятті.

Література:

1. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посіб. / Н. П. Волкова. К.: Альма-матер, 2009. 616 с.
2. Калошин В. Ф. Шлях до подолання негативних педагогічних стереотипів (переконань) / В. Ф. Калошин // Практична психологія та соціальна робота. 2005. № 4. С. 5-12.
3. Мойсеюк Н. Е. Педагогіка: навч. посіб. / Н. Е. Мойсеюк. К.: Саммит-Книга, 2007. 656 с.
4. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. / М. М. Фіцула. К.: Альма-матер, 2009. 560 с.

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, розвитку умінь самостійної роботи з педагогічною літературою навчальна програма передбачає написання рефератів з проблем педагогіки. Кожний варіант може обирати тільки один студент. Список обраних тем рефератів староста надає викладачу. Термін закріплення тем рефератів та погодження ініціативних тем – 2-й тиждень семестру. Термін подання рефератів – 9-й тиждень.

Вимоги до виконання рефератів

Під час виконання реферату необхідно дотримуватись таких правил:

- не скорочувати слова (дозволяється вживати тільки загальноприйняті скорочення);
- розшифровувати значення літер у формулах, вказуючи розмірність;
- нумерувати і супроводжувати назвами таблиці і малюнки, посилатися на них у тексті;

- у списку використаної літератури наводити бібліографічні описи джерел;
- усі використані цифрові данні та цитати повинні мати посилання на джерела.

Реферат обсягом до 12-15 сторінок, виконувати на стандартних аркушах формати А4, дотримуючи усіх необхідних вимог до представлення ділової документації. Розмір шрифту 14 pt, міжрядковий інтервал 1,5. Друк односторонній, нумерація з другої сторінки.

На титульному аркуші вказують курс, прізвище, ім'я та по батькові студента, факультет, групу, номер залікової книжки. Контрольну роботу підписують та вказують дату.

Тематика рефератів

Варіант 1

1. Педагогічна характеристика навчання.
2. Основні методи виховання.

Варіант 2

1. Педагогічна характеристика виховання.
2. Теоретичні методи навчання.

Варіант 3

1. Педагогічна культура.
2. Поняття про методи навчання.

Варіант 4

1. Психолого-педагогічні теорії оволодіння знаннями, навичками та вміннями.
2. Основні закономірності педагогіки.

Варіант 5

1. Протиріччя педагогічного процесу і можливості їх вирішення.
2. Зміст виховання.

Варіант 6

1. Поняття про педагогіку як науку про виховання та навчання особистості.
2. Основні завдання педагогіки.

Варіант 7

1. Основні принципи виховання та їх характеристика.
2. Педагогічна майстерність.

Варіант 8

1. Методологічні основи змісту навчання та виховання.
2. Практичні методи навчання.

Варіант 9

1. Основні принципи навчання та їх характеристика.
2. Майстерність педагогічного спілкування.

Варіант 10

1. Керівництво самовихованням особистості.
2. Теорія і практика професійного навчання.

Варіант 11

1. Педагогіка як наука, основні її категорії: розвиток, виховання, навчання, освіта.
2. Предмет педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Варіант 12

1. Дидактика – теорія і практика навчання. Основні принципи дидактики та їх характеристика.
2. Основні шляхи формування педагогічної культури..

Варіант 13

1. Умови та шляхи забезпечення єдності складових частин виховного процесу.
2. Різноманітність методів навчально-виховного процесу.

Варіант 14

1. Методи навчання: репродуктивні та продуктивні, їх взаємозв'язок.
2. Характеристика проблемного навчання.

Варіант 15

1. Відносини батьків і дітей як психолого-педагогічна проблема.
2. Типові варіанти відносин у сім'ї. причини сімейних конфліктів та їх профілактика.

Варіант 16

1. Раціональні умови відносин батьків і дітей: свідома діяльність по організації сім'ї, педагогічний такт, захоплення.
2. Специфіка педагогічної діяльності керівника.

Варіант 17

1. Характеристика психолого-педагогічних знань, навичок, вмінь.
2. Методи стимулювання: заохочення, покарання.

Варіант 18

1. Характеристика психолого-педагогічних якостей керівника.
2. Поняття про методи навчання та їх систему. Правила та прийоми ефективності учбової діяльності.

Варіант 19

1. Характеристика педагогічної майстерності як основної складової частини педагогічної культури.
2. Педагогічні умови до перевірки знань, навиків та вмінь.

Варіант 20

1. Протиріччя педагогічного процесу і можливості їх вирішення.
2. Зміст виховання.

Варіант 21

1. Основні принципи виховання та їх характеристика..
2. Педагогічна майстерність.

Варіант 22

1. Методологічні основи змісту навчання та виховання.
2. Практичні методи навчання.

Варіант 23

1. Основні принципи навчання та їх характеристика.
2. Майстерність педагогічного спілкування.

Варіант 24

1. Керівництво самовихованням особистості.
2. Теорія і практика професійного навчання.

Варіант 25

1. Умови та шляхи забезпечення єдності складових частин виховного процесу.
2. Різноманітність методів навчально-виховного процесу

Зразок першої сторінки реферату.

Міністерство освіти і науки України
Таврійський національний університет імені

В.І. Вернадського

Кафедра психології, соціальної роботи і педагогіки

Реферат з дисципліни «Педагогіка»

На тему «_____»

(Варіант № ____)

студента _____ курсу, групи _____
факультету _____

(прізвище та ім'я студента)

(підпис студента)

(дата)

Київ
202_

5. ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Педагогіка як наука.
2. Основні категорії педагогіки: розвиток, виховання, навчання, освіта.
3. Предмет педагогіки.
4. Система педагогічних наук.
5. Зв'язок педагогіки з іншими науками.
6. Цілі навчання і виховання.
7. Методологічні принципи навчання і виховання.
8. Методи педагогічного дослідження.
9. Основні етапи розвитку педагогіки та освіти.
10. Сучасна педагогіка у пошуках нової моделі освіти.
11. Підходи світової науки до виникнення виховання як суспільного явища.
12. Виховання у первісному суспільстві.
13. Зародження теорії педагогіки у Давній Греції.
14. Педагогіка епохи Середньовіччя.
15. Педагогічна система Я.А.Коменського. Педагогічні погляди французьких філософів.
16. Розвиток педагогіки в Україні (16-18 ст.), діяльність Г.С.Сковороди.
17. Освіта України на сучасному етапі.
18. Закономірності педагогічного процесу.
19. Протиріччя педагогічного процесу та можливості їх вирішення.
20. Дидактика - теорія і практика навчання.
21. Основні принципи дидактики.
22. Сучасні дидактичні концепції в освіті.
23. Розвиваюче навчання по системі В.В. Давидова - Д.В. Ельконіна.
24. Психолого-педагогічні закономірності оволодіння знаннями, навичками, вміннями.
25. Реалізація дидактичних принципів в навчанні.
26. Педагогічна характеристика виховання.
27. Функції виховання.
28. Принципи виховання та їх характеристика.
29. Зміст виховання.
30. У мови та шляхи забезпечення єдності складових частин виховного процесу.
31. Виховна система.
32. Особливості національного виховання.
33. Різноманітність методів навчально-виховного процесу.
34. Методи навчання: репродуктивні та продуктивні.
35. Характеристика теоретичних методів навчання.

36. Практичні методи навчання.
37. Переваги проблемного навчання.
38. Педагогічні вимоги до застосування методів переконання.
39. Вправи та їх різновиди
40. Привчання.
41. Методи стимулювання: змагання, заохочення, покарання.
42. Специфіка педагогічної діяльності.
43. Вимоги до діяльності педагога.
44. Поняття педагогічної культури та її складові.
45. Педагогічна майстерність педагога.
46. Педагогічний такт та педагогічна техніка.
47. Майстерність педагогічного спілкування
48. Шляхи формування педагогічної культури.
49. Самовиховання як спонукальна сила розвитку особистості.
50. Напрями і засоби самовиховання.
51. Самооцінка і самоконтроль як фактори самовиховання.
52. Керівництво самовихованням особистості.
53. Стосунки батьків і дітей як педагогічна проблема.
54. Типові варіанти відносин у сім'ї.
55. Раціональні умови відносин батьків і дітей.
56. Педагогічний такт у сімейних відносинах.
57. Класифікація конфліктів у сім'ї.
58. Причини сімейних конфліктів та їх профілактика.

6. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

(методика проведення контрольних заходів та критерії оцінювання знань)

Поточний контроль здійснюється за тематичними блоками, а підсумковий – шляхом складання заліку.

При вивченні «Педагогіки» пропонується впровадження рейтингової системи оцінки успішності засвоєння студентами навчального матеріалу з дисципліни. Підсумковий рейтинг студента з дисципліни «Педагогіка» складається з балів, що отримуються за МКР після вивчення кожного розділу та балів за реферат.

Рекомендовано передбачити надання додаткових балів за такі види ведення конспектів лекцій та складення словника термінів.

«Автоматично» виставляють оцінку студентам, які у період роботи в семестрі набрали кількість балів 60-100, що відповідає позитивній оцінці. Студенти які за поточний період не отримали бали за рейтингом, виконують екзаменаційну контрольну роботу. Час залікової контрольної роботи 30 хвилин. Контрольні завдання містять два питання, зі переліку питань для самоконтролю.

Модуль 1	min	max
Тема 1.1. Лекція 1. Предмет та завдання педагогіки	2	4
Тема 1.2. Лекція 3. Основні етапи розвитку педагогіки	2	4
Тема 1.3. Лекція 5. Історія педагогіки: від виховання у первісному суспільстві до сучасності	2	4
МКР 1	8	10
Разом	14	22
Модуль 2	min	max
Тема 2.1. Лекція 7. Сутність і принципи навчання	2	4
Тема 2.2. Лекція 9. Методична система навчання	2	4
Тема 2.3. Лекція 11. Педагогічні вимоги до перевірки та оцінювання знань, навичок та вмінь учня	2	4
МКР 2	8	12
Разом	14	24
Модуль 3	min	max
Тема 3.1. Лекція 13. Процес виховання: суть, зміст, принципи	2	4
Тема 3.2. Лекція 15. Система методів виховання людини	2	4
Тема 3.3. Лекція 17. Педагогічна культура та її складові	2	4
МКР 3	8	10
Реферат	18	32
Разом	32	54
Разом за 3 розділи	60	100
Залік (для студентів, які не набрали у семестрі необхідної кількості балів, або бажають підвищити свій результат)	10÷20	
Усього	60	100

За шкалою ECTS	Відсоток студентів, що звичайно досягають відповідної оцінки	Визначення	За національною системою	За системою ВНЗ
A	10	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	<i>"Відмінно "</i>	90-100
B	25	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище за середній рівень з декількома помилками	<i>"Добре"</i>	80-89
C	30	ДОБРЕ – загалом, правильна робота з деякою кількістю грубих помилок	<i>" Добре "</i>	75-79
D	25	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	<i>" Задовільно "</i>	66-74
E	10	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	<i>" Задовільно "</i>	60-64
FX	—	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати, перш ніж одержати залік	<i>"Незадовільно "</i> з можливістю перездачі	30-59
F	—	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	<i>" Незадовільно "</i> з обов'язковим повторним вивченням курсом	0-29

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Варій М. Й. Основи психології і педагогіки: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / М. Й. Варій, В. Л. Ортинський [2-ге вид.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 376 с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
3. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневський. К.: Знання, 2008. 566с.
4. Власова О.І. Основи психології та педагогіки: підручник / О.І.Власова, А.А.Марушкевич. К., 2011. 333с.
5. Волкова Н.П. Педагогіка: Посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Вид. центр „Академія”, 2007. 576с.
6. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. 528с.

7. Колесніченко Л.А. Основи психології та педагогіки: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Л.А.Колесніченко, Л.Л.Борисенко. К.: КНЕУ, 2002. 157с.
8. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. К.: Знання-Прес, 2004. 445с.
9. Курлянд З.Н. Педагогіка: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмелюк, Т.Ю.Осипова та ін. Харків: Бурун Книга, 2009. 304с.
10. Мажник Н.А. Психологія і педагогіка: навчальний посібник / Н.А.Мажник, Л.О.Сасіна. Х.: ВД "ІНЖЕК", 2003. 199с.
11. Мазоха Д.С. Педагогіка: навчальний посібник / Д.С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 232с.
12. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник / С.П.Максимюк. К.: Кондор, 2005. 667с.
13. Мартиненко С.М. Загальна педагогіка: навчальний посібник / С.М. Мартиненко, Л.Л.Хоружа. К.: МАУП, 2002. 176с.
14. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. К., 2007. 656с.
15. Педагогіка: Навч. посібник / В.М.Галузьяк, М.І.Сметанський, В.І. Шахов. – 3-є вид., випр. і доп. Вінниця: ДП „Державна картографічна фабрика”, 2006. 400с.
16. Психологія і Педагогіка: підручник / За заг. ред. С.Д.Максименка. Вінниця: Нова книга, 2007. 368с.
17. Полякова Г.А. Педагогіка: навчальний посібник / Г.А.Полякова, Т.А.Борова. Х.: ВД "ІНЖЕК", 2011. 374с.

Додаткова

1. Бех І.Д. Виховання особистості: підручник для студентів вищих навчальних закладів / І.Д.Бех. К.: Либідь, 2008. 848с.
2. Бучківська Г.В. Розвиток В.О.Сухомлинським теорії і практики виховання особистості в учнівському колективі / Г.В.Бучківська. Хмельницький, 2007. 170с.
3. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія / Упор. О.О.Любар. К.: Знання, 2003. 342с.
4. Кіт Г.Г. Українська народна педагогіка: курс лекцій / Г.Г.Кіт, Г.С.Тарасенко. Вінниця: Едельвейс і К, 2008. 301с.
5. Клепко С.Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С.Ф.Клепко. Полтава: ПОПОППЮ, 2006. 328с.
6. Левченко Т.І. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних системах / Т.І.Левченко. Вінниця: Нова книга, 2002. 512с.
7. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення: навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни / В.С.Лозниця. К.: ЕксОб, 2000. 304с.
8. Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні / П.Г.Лузан, О.В.Васюк, О.М.Бернова. К.: НАУ, 2007. 302с.

9. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О.О. Любар, М.Г.Стельмахович, Д.Т.Федоренко. К.: Т-во “Знання” КОО, 2003. 456с.
10. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Світ виховання. 2005. № 4(5). С.6-30.
11. Пехота О.М., Старєва А.М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя: Монографія. – 2-ге вид. доп. та перероб. Миколаїв: Вид-во „Іліон”, 2007. 272с.
12. Пузирьов Є.В. Методи виховного впливу на особистість у кризовому стані. *Теоретичні та практичні аспекти соціально-психологічного супроводу особистості в умовах кризи* : монографія / О. В. Дробот, І. М. Біла, О. В. Костюченко та ін. ; за наук. ред. проф. О. В. Дробот. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024.С. 275-297.
13. Руденко Ю. Основи сучасного українського виховання / Ю.Руденко. – К.: Вид-во ім.О.Теліги, 2003. 328с.

Інформаційний ресурс

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: URL: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof> – Загол. з екрана.
2. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001> – Загол. з екрана.
4. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: <http://osvita.in.ua/index.php?option>. Загол. з екрана__

8. КОНТАКТИ З ВИКЛАДАЧЕМ

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки, що безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту кафедри psy.ped.tnu@gmail.com.

